

Wyrok z dnia 21 września 2001 r.

I PKN 655/00

Przywrócenie do pracy nauczyciela pozostającego w stanie nieczynnym na podstawie art. 20 ust. 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.) zależy od "powstania możliwości" zatrudnienia nauczyciela, czyli od istnienia wolnego stanowiska lub liczby godzin nauczania, pozwalających na zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy.

Przewodniczący SSN Jadwiga Skibińska-Adamowicz (sprawozdawca), Sędziowie SN: Katarzyna Gonera, Zbigniew Myszka.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 21 września 2001 r. sprawy z powództwa Urszuli K. przeciwko Szkole Podstawowej w W. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 27 kwietnia 2000 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Powódka Urszula K. w pozwie z dnia 30 września 1999 r. wniosła „o przywrócenie jej do stanu czynnego” w Szkole Podstawowej w W., twierdząc, że powstały do tego podstawy, gdyż po likwidacji Szkoły Podstawowej w S. została tam utworzona szkoła filialna dla uczniów klas 0-III podległa pozwanej Szkole. Skoro więc likwidacja Szkoły Podstawowej w S. była przyczyną przeniesienia powódki w stan nieczynny, to powstanie szkoły filialnej uzasadnia ponowne nawiązanie stosunku pracy.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Zamościu wyrokiem z dnia 10 grudnia 1999 r. oddalił powództwo. Ustalił, że powódka, zatrudniona w Szkole Podstawowej w S. od dnia 1 września 1983 r., została przeniesiona w stan nieczynny na czas od 1 września 1999 r. do 29 lutego 2000 r. Przyczyną powyższej decyzji dyrektora Szkoły była likwidacja szkoły z dniem 31 sierpnia 1999 r. na podstawie uchwały [...] Rady Gminy

w R. z dnia 27 lutego 1999 r. Powódka zakwestionowała przeniesienie jej w stan nieczynny, wnosząc pozew do Sądu Rejonowego w Zamościu [...]. Podczas czynności wyjaśniających powódka cofnęła pozew, a Sąd Rejonowy umorzył postępowanie w sprawie. Od dnia 1 września 1999 r. pozostali nauczyciele Szkoły Podstawowej w S. również zostali przeniesieni w stan nieczynny. Uchwałą [...] Rady Gminy w R. z dnia 25 sierpnia 1999 r., podjętą na wniosek radnego Wiesława U., została utworzona w S. klasa łączona I-III w ramach Szkoły Podstawowej w W., do której uczęszcza czworo dzieci. W klasie tej odbywa się nauczanie w ramach klasy pierwszej. Na podstawie wymienionej uchwały nie doszło do reaktywowania działalności Szkoły Podstawowej w S., a wcześniej nie nastąpiło przejęcie tej szkoły przez Szkołę Podstawową w W. w trybie art. 23¹ KP.

W świetle powyższych ustaleń Sąd Rejonowy uznał, że powództwo oparte na podstawie prawnej przewidzianej w art. 20 ust. 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela nie mogło być uwzględnione. Szkoła zatrudniająca powódkę uległa bowiem likwidacji, zaś utworzenie jednej klasy łączonej, w której naukę pobiera czworo dzieci, nie jest reaktywowaniem działalności zlikwidowanej Szkoły Podstawowej w S. Klasa ta została bowiem utworzona jako klasa Szkoły Podstawowej w W., na skutek starań jednego z radnych, w trosce o małe dzieci, które musiałyby dojeżdżać 15 km. Sąd Rejonowy uznał ponadto, że powódka nie może żądać przywrócenia jej do pracy przez szkołę, która nie była jej pracodawcą i która też nie przejęła Szkoły Podstawowej w S. na podstawie art. 23¹ KP.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2000 r. oddalił apelację powódki opartą na zarzucie naruszenia art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela oraz przepisów przewidujących ochronę pracowników będących działaczami związkowymi. Przepisy te - zdaniem powódki - zapewniają jej ponowne zatrudnienie.

Sąd drugiej instancji uznał, że ustalenia Sądu Rejonowego są niewadliwe, a na ich podstawie Sąd ten trafnie przyjął, że pozwana Szkoła nie przejęła zobowiązań wobec nauczycieli i innych pracowników zlikwidowanej Szkoły Podstawowej w S. Utworzenie klasy łączonej w S., które nastąpiło w ramach pozwanej Szkoły, nie spowodowało powstania obowiązku zatrudnienia nauczycieli zlikwidowanej Szkoły Podstawowej w S., przeniesionych w stan nieczynny.

W kasacji od wyroku Sądu Okręgowego opartej na podstawie określonej w art. 393¹ pkt 1 KPC powódka zarzuciła naruszenie przepisów art. 23¹ § 1 KP, art. 32 ust.

3 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych oraz art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela. Wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Rejonowego w Zamościu z dnia 10 grudnia 1999 r. i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Zdaniem powódki, uchwała [...] Rady Gminy w R. z dnia 27 lutego 1999 r. o likwidacji Szkoły Podstawowej w S. nie została wykonana, gdyż podczas jej realizacji na podstawie kolejnej uchwały Rady Gminy ([...] z dnia 25 sierpnia 1999 r.) doszło do utworzenia klasy łączonej I-III w S., a więc „doszło do przejścia Szkoły Podstawowej w S. przez Szkołę Podstawową w W. poprzez zagospodarowanie dotychczasowych dóbr materialnych tej Szkoły (budynku szkolnego z wyposażeniem, placu, boiska, pomocy naukowych) oraz osobowych”. Ponadto w S. pozostały dzieci klas I-III, powierzone opiece pedagogiczno-wychowawczej dotychczasowej dyrektorki Szkoły Podstawowej w S. - Zofii K. Ponieważ nauczycielka ta przeszła wkrótce na emeryturę, powstała możliwość przeniesienia powódki ze stanu nieczynnego w stan czynny od dnia 1 października 1999 r. Tymczasem dyrektor pozwanej Szkoły zatrudnił nową nauczycielkę Wiesławę S., niezwiązaną dotychczas służbowo z żadną ze szkół w gminie R. i niemającą tytułu magistra.

W ocenie skarżącej, możliwość ponownego jej zatrudnienia powstała także dlatego, że przekazanie pozwanej Szkole przez Zarząd Gminy w R. „wielu godzin lekcyjnych dla wyrównania poziomów nauczania”, w tym także w celu prowadzenia świetlicy, doprowadziło do wygospodarowania dodatkowych godzin lekcyjnych, które dyrektor pozwanej Szkoły przydzielił zatrudnionym nauczycielom jako godziny nadliczbowe, podczas gdy można było utworzyć z nich etat dla powódki. Wreszcie - zdaniem skarżącej - Sądy obu instancji pominęły jej status prawny jako członka Tymczasowej Komisji Zakładowej Pracowników Oświaty, który dawał jej szeroką ochronę w zakresie stosunku pracy.

Pozwana Szkoła Podstawowa w W. w odpowiedzi na kasację wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż nie ma podstaw do oceny, że wyrok Sądu Okręgowego nieuwzględniający żądania powódki o przywrócenie do pracy naruszył przytoczone w kasacji przepisy prawa materialnego.

Pierwszym zagadnieniem, które wymaga rozważenia, jest to, czy pozwana Szkoła Podstawowa w W. przejęła Szkołę Podstawową w S. w rozumieniu art. 23¹ § 1 KP. Kwestię tę badały szczegółowo i rozważały Sądy obu instancji, ustalając na podstawie treści uchwał Rady Gminy w R. [...] z dnia 27 lutego 1999 r. oraz [...] z dnia 25 sierpnia 1999 r., a także zeznań świadków, że Szkoła Podstawowa w S., w której powódka była zatrudniona, uległa likwidacji z dniem 31 sierpnia 1999 r. Majątek, którym dysponowała, w postaci wyposażenia sal lekcyjnych i pomocy naukowych przejęła Gmina w R., zaś wszyscy nauczyciele zostali przeniesieni w stan nieczynny. Pozwana Szkoła objęła wprawdzie zasięgiem swej działalności między innymi S., ale w wyniku reformy ustroju szkolnego przekształciła się ze szkoły ośmioklasowej w szkołę o strukturze sześcioklasowej, z organizacją nauczania w klasach I-VI. Nie nastąpiło więc przejście Szkoły Podstawowej w S. jako dotychczasowego zakładu pracy powódki na innego pracodawcę, a tym samym pozwana Szkoła nie stała się z mocy prawa nowym pracodawcą powódki.

Przepis art. 23¹ § 1 KP stanowi, że w razie przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę staje się on z mocy prawa stroną w dotychczasowych stosunkach pracy. Wprawdzie w pojęciu „przejście” mieści się nie tylko przejście prawa własności, np. wskutek umowy sprzedaży lub darowizny, ale także przejęcie faktycznego władztwa nad zakładem pracy, np. w wyniku umowy dzierżawy, to jednak owo przejście musi być niewątpliwe. Powinno też nastąpić w określonej formie, np. aktu notarialnego lub w formie i w trybie zastrzeżonych w przepisach. Takie zdarzenia nie wystąpiły jednak w rozpoznawanej sprawie. Słusznie zatem Sąd Okręgowy przyjął, że roszczenie powódki o przywrócenie jej do pracy, oparte na podstawie art. 20 ust. 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.) i skierowane przeciwko pozwanej Szkole, nie mogło być uwzględnione.

Powyższej oceny nie zmienia okoliczność, że w budynku po zlikwidowanej Szkole Podstawowej w S. odbywają się zajęcia szkolne dzieci uczęszczających do klasy łączonej I-III. Z ustaleń dokonanych w sprawie wynika bowiem, że klasa ta powstała w ramach Szkoły Podstawowej w W. i nie stanowi reaktywowania w tym zakresie działalności zlikwidowanej szkoły. Uchwałę o utworzeniu klasy łączonej podjęła Rada Gminy w R. na wniosek jednego z radnych, poparty przez większość członków tej Rady, w interesie małych dzieci, które - gdyby nie możliwość odbywania nauki w S. - musiałyby dojeżdżać do pozwanej Szkoły 15 km. W klasie tej było

zresztą początkowo ośmioro dzieci, a potem tylko czworo. Przepis art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela stanowi, że dyrektor szkoły ma obowiązek przywrócenia do pracy w pierwszej kolejności nauczyciela pozostającego w stanie nieczynnym w razie możliwości podjęcia przez niego pracy w pełnym wymiarze zajęć na czas nie określony lub na okres, na który została zawarta umowa, w tej samej szkole, na tym samym lub innym stanowisku, pod warunkiem posiadania przez nauczyciela wymaganych kwalifikacji. Jak więc z przytoczonej treści wynika, przywrócenie do pracy nauczyciela pozostającego w stanie nieczynnym zależy - poza innymi warunkami wymienionymi w powołanym przepisie - od „powstania możliwości” zatrudnienia nauczyciela, czyli mówiąc inaczej - od istnienia wolnego stanowiska lub takiej liczby godzin w zakresie określonego przedmiotu (określonych przedmiotów), z których można by utworzyć etat. Według powódki możliwość taka powstała w wyniku utworzenia klasy łączonej I-III w S. Jest to jednak pogląd błędny. Jak bowiem trafnie stwierdził Sąd Okręgowy, pozwana Szkoła nie przejęła zobowiązań wobec pracowników zlikwidowanej Szkoły Podstawowej w S., ponieważ nie nastąpiło przejście jednej szkoły do drugiej w znaczeniu przyjętym w art. 23¹ § 1 KP, zaś utworzenie klasy łączonej I-III, z miejscem odbywania zajęć lekcyjnych w budynku po zlikwidowanej szkole, nie oznacza wznowienia jej działalności.

Niezasadny okazał się także zarzut naruszenia art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. Nr 55, poz. 234 ze zm.). Przepis ten w związku z art. 32 ust. 1 ustawy przewiduje ochronę przed wypowiedzeniem i rozwiązaniem stosunku pracy pracownika będącego członkiem komitetu założycielskiego przez okres sześciu miesięcy od dnia utworzenia tego komitetu, polegającą na tym, że bez zgody komitetu założycielskiego pracodawca nie może wypowiedzieć ani rozwiązać stosunku pracy z pracownikiem będącym członkiem tego komitetu. Przytoczona regulacja nie nasuwa więc wątpliwości co do tego, że gdy chodzi o członka komitetu założycielskiego związku zawodowego, jest objęty ochroną stosunek pracy istniejący w chwili składania przez pracodawcę oświadczenia woli o jego wypowiedzeniu lub rozwiązaniu. Nie posiada natomiast szczególnego statusu prawnego były pracownik, będący nauczycielem w stanie nieczynnym, dochodzący przywrócenia do pracy na podstawie art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela.

Z przytoczonych względów, skoro kasacja powódki nie zawierała usprawiedliwionych podstaw, Sąd Najwyższy stosownie do art. 393¹² KPC orzekł o jej oddaleniu.

=====